

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

дослідження. Неповнолітні є однією з найбільш вразливих категорій суспільства, і їх включення у кримінальну систему має важливі правові та соціальні наслідки. Кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення злочину виповнилося 16 років. Однак, за вчинення окремих видів злочинів до кримінальної відповідальності притягуються неповнолітні особи у віці від 14 до 16 років.

Правила та принципи призначення покарання неповнолітнім засновані на ідеології розгляду неповнолітнього як «особливого» суб'єкта кримінально-правових відносин, що потребує додаткового висвітлення та послідовного відображення в нормах кримінального права. Це, насамперед, стосується дуалізму положення неповнолітнього правопорушника, який у більшості випадків є потерпілим від жорстокого поводження, втягнення у жебрацтво, пияцтво чи іншу антигромадську діяльність, чи загалом є жертвою криміногенного впливу раніше судимих (В.М. Дрьомін). [2, с. 9].

Досліджено загальні, спеціальні та особливі обставини, які враховуються судом при призначенні покарання неповнолітнім за законодавством України. Охарактеризовано основні напрямки розвитку інституту призначення покарання неповнолітнім в українській правовій доктрині та судовій практиці. З урахуванням особливостей класифікації правил призначення покарання неповнолітнім на загальні (статті 65-67 КК України), спеціальні (статті 68-71 КК України) та особливі (ст. 103 КК України), виділено певні обставини, з'ясування яких є обов'язковим для рішення питання про призначення покарання неповнолітньому. Вони стосуються відсутності чи існування систематичної кримінальної чи антисоціальної активності правопорушника, причин та умов правопорушення, психічного стану особи в час скоєння правопорушення, можливостей та умов для реституції та реабілітації без застосування примусових заходів кримінально-правового впливу з урахуванням культурних та інших факторів середовища, в якому проживає неповнолітній правопорушник. [2, с. 13]

Змістовна складова «особливості неповнолітніх» у переважній більшості наукових публікацій розкривається шляхом апелювання до ідей-концепції стосовно того, що, на відміну від дорослих, в силу своїх вікових особливостей, динамічного формування моделі психологічної поведінки, недостатності життєвого досвіду, а також приналежності до однієї з найнезахищеніших та найбільш кримінально уражених верств населення, неповнолітніх прийнято вважати «особливими учасниками суспільного життя», які є об'єктом підвищеного правового захисту, й визнавати в якості «злочинців особливого роду», які займають «привілейоване становище» [1, с. 343].

З огляду на це, злочинці-неповнолітні (нині –неповнолітні правопорушники) зазвичай розглядались і продовжують вирізнятись серед інших, головним чином, віднесенням їх до найбільш соціально уразливої категорії правопорушників, а також особливого спеціального суб'єкту кримінальної відповідальності, який, у свою чергу, характеризується наявністю особливого привілейованого кримінально-правового статусу і разом є специфічним суб'єктом кримінального правопорушення, які у своїй сукупності утворюють специфічну групу суб'єктів ювенального кримінального права [1, с. 343].

Основи індивідуалізації покарання неповнолітніх є системою законодавчо закріплених прийомів та способів, принципів, правил та положень застосування карних приписів щодо особи, яка скоїла кримінальне правопорушення. Ці прийоми та способи призначення покарання можуть бути розглянуті як концентрована форма законодавчого закріплення принципів призначення покарання в кримінальному праві. Вони визначають не тільки правову можливість дій суду при призначенні покарання, але і покладають на суд обов'язок враховувати при цьому відповідні вимоги [3, с. 3].

Отже, «настання відповідальності за свою поведінку, вчинки можливе не відразу після народження людини, а після того, коли нею буде засвоєний комплекс знань про закони розвитку природи і суспільства і вона набуде навички поведінки в суспільстві, що зрештою визначає досягнення особою відповідного рівня соціалізації». Поняття та загальна характеристика неповнолітніх як учасників кримінально-правових відносин викликають значний інтерес у сучасному правовому середовищі. Неповнолітні, як особи, які ще не досягли віку повноліття, мають особливий статус у кримінальних справах, що визначається як їхнім захистом, так і відповідальністю перед законом. Важливо зазначити, що поняття неповнолітніх у кримінально-правових відносинах не обмежується тільки їх віком. Враховуючи особливий статус неповнолітніх, важливо враховувати їхню психофізіологічну зрілість, розвиток моральних та психологічних аспектів, а також їхні соціокультурні умови. Це сприяє більш об'єктивному розгляду справ, пов'язаних із неповнолітніми, і розробці індивідуальних підходів до їх реабілітації та виховання.

Література

1. Кузьмін Е.Е, Шор А.М. Особливості покарання та його призначення неповнолітнім в Україні: спроба узагальнення проблем та узгодження пропозицій 2021. С. 343.
2. Т. І. Дмитришина. Призначення покарання неповнолітнім: концептуальні основи. 2016. С. 9-13.
3. Т. І. Дмитришина. Призначення покарання неповнолітнім у сучасних умовах. 2018. С. 3